

REDAKTION Jeppe Wohler, Sandrina Lohse,
Magnus Balslev Jensen (Tænk tanken DEA) og Emilie
Sidsel Normann (Innovation Centre Denmark Munich)

UDGIVET Maj 2016

DESIGN Joakim Møller

TRYK Best-Buy-Broker A/S

INNOVATION OG ENTREPRENØRSKAB PÅ PROFESSIONSHØJSKOLER OG ERHVERVSAKADEMIER

– Hvad kan vi lære fra Tyskland?

De danske professionshøjskoler og erhvervsakademiers arbejde med entreprenørskab og innovation i undervisningen har for alvor taget fart i løbet af de sidste fem år. På mange måder ligger arbejdet lige for, når både akademiernes og højskolernes professionsrettede uddannelses tilbud og praksisnære virke tages i betragtning. Samtidig er der store potentialer for at udvikle de studerendes innovative og entreprenørielle kompetencer gennem en stadig stærkere entreprenørskabskultur på erhvervsakademierne og professionshøjskolerne.

Man skal ikke meget længere væk end syd for den danske grænse for at finde inspiration fra Tysklands årelange erfaring med at opbygge en sådan stærkere kultur. Tysklands praksisnære Universities of Applied Sciences – også kendt som Fachhochschulen – har en lang forhistorie inden for entreprenørskabsinitiativer. Generelt er der en meget fleksibel, flydende og vel-etableret karrierevej mellem Tysklands højere

lærestalter og den private samt offentlige sektor. Her kommer man ikke læsende til titlen som underviser, der i stedet kræver minimum fem års praktisk arbejdserfaring, hvoraf mindst tre af dem skal være fra et job uden for de videregående uddannelsesinstitutioner.

Siden 1998 har den tyske regering, bla. gennem deres entreprenørskabs- og start-up program, EXIST, investeret i langsigtet udvikling af entreprenørskabskulturen i undervisningen, forskningen og ledelsen på de tyske universiteter – herunder Universities of Applied Sciences. I tysk sammenhæng har Bayern et særdeles ambitiøst fokus på entreprenørskabsundervisning og regionalt vidensamarbejde. I 2011 blev Münchens University of Applied Sciences (MUAS) sammen med deres spydspidsinitiativ, Center for Entrepreneurship (SCE), udnævnt til ét af Tysklands store entreprenørielle universiteter under EXIST-programmet.

Spørgsmålet er, hvad de danske erhvervsakademier og professionshøjskoler kan lære af de bayerske erfaringer med at udvikle entreprenørskabskulturen på de praksisnære universitetsuddannelser? Det var udgangspunktet for tre dages tætpakket inspirationstur, som innovationscenteret i München og Tænkertanken DEA arrangerede for den danske sektor i november 2015. På turen deltog i alt 11 danske professionshøjskoler og erhvervsakademier, sekretariatet for Danske Professionshøjskoler samt medarbejdere fra Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Studieturen lærte os, at især det historisk lange træk med at udvikle og forankre en entreprenørskabskultur i uddannelserne adskiller Bayern fra Danmark. Vi blev præsenteret for en række forskellige indsatser med entreprenørskab og innovation på de tyske praksisnære universiteter, som alle skubbede til billedet af, hvad det vil sige at arbejde med innovationspædagogik og -didaktik samt understøtte en bred skare af entreprenørielle studerende. Men jo mere vi kradsede i overfladen, desto mere inspirerende blev perspektiverne for den danske indsats.

De tyske erfaringer viser, at udviklingen af entreprenørielle uddannelsesinstitutioner ikke kan reduceres til en opgave for de enkelte institutioner. Det skal udvikles og vedligeholdes i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne på den ene side, og regionale politikere og virksomheder eller industrielle partnere på den anden. Desuden viste turen, at det er vigtigt at se studerende som en værdifuld ressource, både i forhold til at skabe et dynamisk og kreativt start-up miljø på campus, at fungere som bindeled til virksomheder og kommercielle samarbejdspartnere og i forhold til de studerende som ambassadører for uddannelsesinstitutionen.

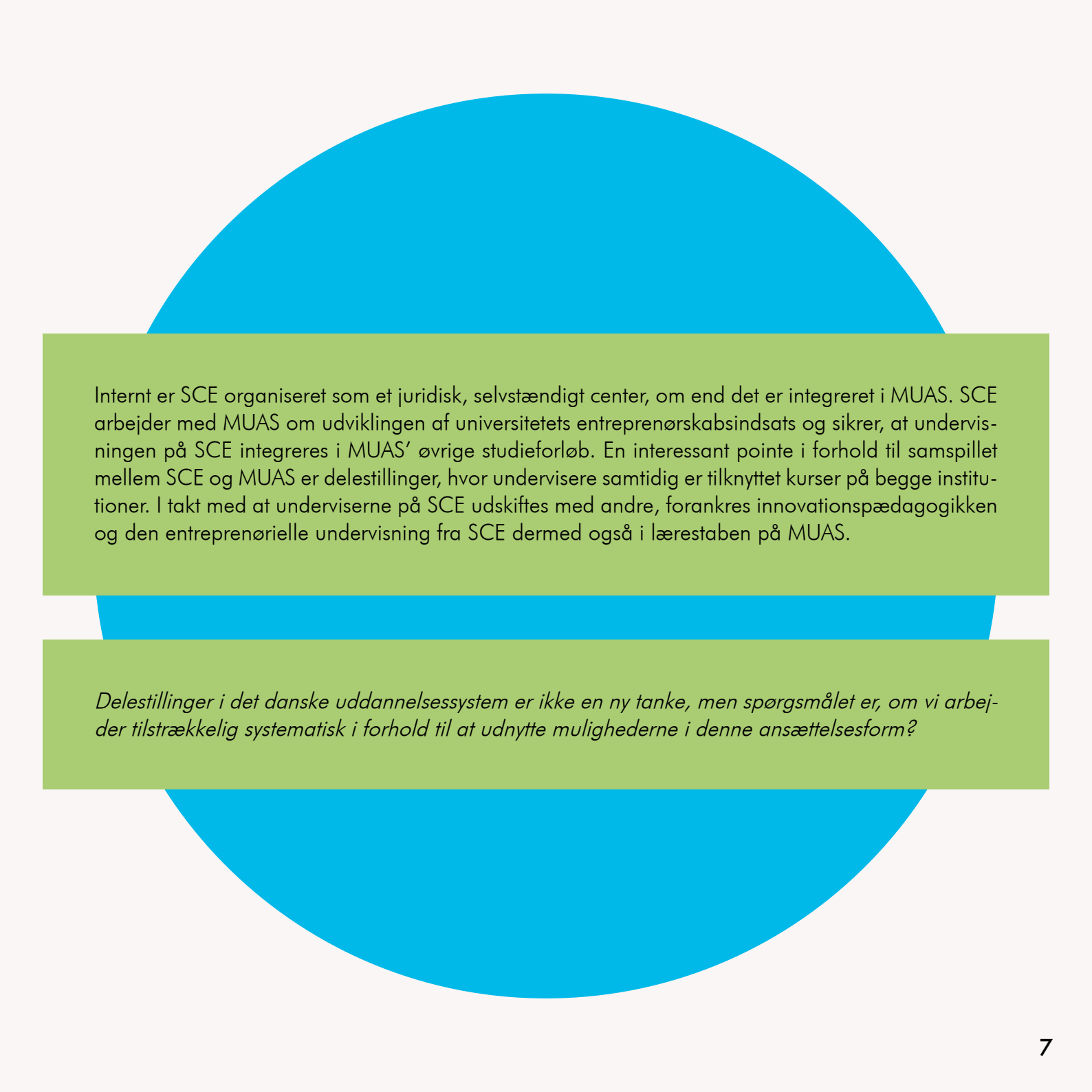
Derfor inviterer DEA og Innovation Centre Denmark i München til debat på vores Vidensalon om tyske perspektiver på erhvervsakademierne og professionshøjskolernes arbejde med entreprenørskab og innovation den **7. juni 2016** i København. Vi tager afsæt i det succesfulde SCE Center for Entrepreneurship og oplæg fra centerets direktør gennem 14 år, Klaus Sailer, samt oplæg om initiativer fra den danske uddannelsessektor. Vi forventer stor debatlyst og videnindspil fra deltagerne. Der er et begrænset antal pladser til Vidensalonen, som man kan tilmelde sig [her](#).

TYSKE ERFARINGER OG DANSKE SPØRGSMÅL

Partnerskaber løfter innovations- og entreprenørdagsordenen

I forhold til det regionale samarbejde er München med sin innovative styrke et knudepunkt for iværksætterier i Tyskland og Europa, hvilket afspejles i SCEs partnerkreds. Virksomhederne dominerer kredsen i den teknologitunge sydtyske stat, men blandt SCEs samarbejdspartnere finder man også offentlige regionale og nationale institutioner og ikke mindst universiteterne. Udover samarbejdet med det praksisnære universitet etablerede SCE med initiativet 4Entrepreneurship desuden et samarbejde med entreprenørskabscentre på tre af regionens mere traditionelle universiteter, det Tekniske Universitet i München, Ludwig-Maximilians-Universitetet og Universität der Bundeswehr München. Samarbejdet har blandt andet ført til initiativet *Social Entrepreneurship Academy*. Derudover har SCE i samarbejde med UnternehmerTUM og German Entrepreneurship igangsat *The MUC Summit*, et fokus på samarbejde mellem international top-level start-ups og førende tyske teknologiske virksomheder. Alle uddannelsesinstitutionerne i byen er enige om, at det tætte samarbejde er med til at skabe et meget attraktivt og velforbundet øko-innovationssystem i München og i hele Bayern, som virksomheder, viden miljøer og især de studerende har glæde af.

Hvordan har partnerskaberne løftet SCEs arbejde med innovation og entreprenørskab? Og er der en større snitflade i forhold til at arbejde med entreprenørskab og innovation i professionshøjskoler og erhvervsakademier, end vi arbejder med i dag?

Internt er SCE organiseret som et juridisk, selvstændigt center, om end det er integreret i MUAS. SCE arbejder med MUAS om udviklingen af universitetets entreprenørskabsindsats og sikrer, at undervisningen på SCE integreres i MUAS' øvrige studieforløb. En interessant pointe i forhold til samspillet mellem SCE og MUAS er delestillinger, hvor undervisere samtidig er tilknyttet kurser på begge institutioner. I takt med at underviserne på SCE udskiftes med andre, forankres innovationspædagogikken og den entreprenørielle undervisning fra SCE dermed også i lærestaben på MUAS.

Delestillinger i det danske uddannelsessystem er ikke en ny tanke, men spørgsmålet er, om vi arbejder tilstrækkelig systematisk i forhold til at udnytte mulighederne i denne ansættelsesform?

Entreprenørskab og innovation i didaktikken

SCE fremmer læring med udgangspunkt i konkrete ideer og problemstillinger i samarbejde med deres partnerkreds, eller med udgangspunkt i specifikke personlige kompetencer, færdigheder og ressourcer. SCEs uddannelses- og forskningsprogrammer kombinerer praktisk viden og personlig udvikling i et tværfagligt miljø. Målet er at nære både entreprenørskabsånd såvel som handling gennem uddannelse og støtte til opstart af virksomhed.

De studerende på SCEs kurser anvender forskellige metoder (effektivering, design tænkning, lean start up, forretningsmodellering m.m.) samt afprøver lederevner og tværfagligt teamwork direkte på virkelige innovationsprojekter. Projekterne kan være ejet af de studerende selv, af professorer eller virksomheder. Målet er at udvikle produkt- eller serviceideer, forretningsmodeller samt koncepter for adgang til relevante markeder. Professorer fra områderne teknologi, handel, samfundsvidenskab og design samt iværksætter-coaches fra SCE Center støtter tværfaglige teams af fem studerende på deres vej mod at omsætte ideer til handling og ikke mindst resultater.

Spørgsmålet er, hvordan de didaktiske metoder tilpasses uddannelser på tværs af vidt forskellige fagområder og ikke mindst på tværs af både praksisnære og mere traditionelle forskningsbaserede universiteter? Og hvilke rammer kan vi skabe for at fremme en entreprenørskabskultur blandt studerende som en naturlig del af deres uddannelsesforløb?

Bayern er yderligere interessant som en af de få tyske delstater, der tilbyder 'dual study'-programmer. Her er tale om en uddannelsesform, hvor den studerende i løbet af sine studieår, på fuld tid, har et relevant arbejde ved siden af studierne, og hvor der foregår et tæt samarbejde mellem uddannelsesstedet og virksomheden. Blandt andet skriver den studerende sit speciale i samarbejde med virksomheden.

Spørgsmålet er, hvor meget vi allerede rammer en 'dual study' tilgang på de danske professionshøjskoler og erhvervsakademier? Og kan de eksisterende praktikerfaringer være vejen frem til at integrere entreprenørskab som faste bestanddele af uddannelsesforløbet?

Om studieturen til de tyske Universities of Applied Sciences

Formålet med inspirations- og studieturen for professionshøjskolerne og erhvervsakademierne var at se på erfaringerne med innovation og entreprenørskab på de tyske Universities of Applied Sciences. Undervejs nåede den danske delegation at møde i alt fem Universities of Applied Sciences og entreprenørskabscentre (Technische Hochschule Ingolstadt, Munich Business School, Munich University of Applied Sciences & SCE Centre for Entrepreneurship og Hochschule für Angewandte Wissenschaften Landshut).

Derudover mødtes delegationen med universitetscentret Unternehmer TUM, som er en del af det nye Entrepreneurship Centre i Garching i nord-München, netværksmiljøerne Gründer-Regio M og MUC Summit, samt det offentlige innovationsfremme-agentur Bayern Innovativ.

Bayern delstaten med de videntunge virksomheder

Bayern har en ambitiøs innovationspolitik, og prioriterer at understøtte innovationsnetværk, stærke viden- og uddannelsesmiljøer, og innovative virksomheder. Bayern er ligeledes hovedsæde for en lang række af de største tyske virksomheder såsom BMW, Audi, Bosch, Siemens, der alle har store forskningsenheder og har udviklet tætte samarbejdsrelationer til de omkringliggende videnmiljøer. Forholdet mellem Bayerns Universities of Applied Sciences og industrien er meget tæt, og de praksisnære universiteter er ofte placeret tæt på de industrielle partnere på landet eller i industriområder.

VI FREMMER VIDEN

Fiolstræde 44
1171 København K
T: +45 33 42 66 00
E: dea@dea.nu